Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

Inledning

The 25th biennial IIC (International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works) Congress hölls den 22-26 september 2014 i Hong Kong, Kina. Det var första gången IIC höll ett event i ett sub-tropiskt land. Kongressens tema var inte helt oväntat bevarande av konst och kulturarv från Sydöstra Asien. Beskrivningen på årets kongress löd:

”The IIC 2014 Hong Kong Congress will provide a platform to bring together a wide variety of views and dialogues to address the various areas of work, study and analysis involved in the conservation of East Asian art and heritage. It will focus on how conservation helps to retain or recover and then communicate the messages that East Asian art and heritage carry, and will address how the history or meaning of this art and heritage affects the decision-making processes and course of conservation treatments.”[1]

Bland annat diskuterades materiella och immateriella värden, tillverkningsmaterial, olika användningsområden, tidigare restaureringar, traditionella hantverksmetoder och hur allt detta påverkar valet av bevaringsmetoder.

Över 400 delegater från ca 30 olika länder deltog i kongressen. Över 50 presentationer täckte in de flesta materialkategorierna: textil, måleri, papper, päls och skinn, metall och komposit, konst på papper, glas, keramik, sten, polykroma föremål. Även preventiv konservering och miljö- och klimatfrågor fanns med i programmet.

Föredragen

Kongressen startade med en föreläsning av Dr Jixiang Shan, chef för Palace Museum, Beijing , vinnare av årets Forbes Prize. Priset är ett av de finaste inom konserveringsfältet och delas ut till en person som gjort extra stora insatser för kulturarvet. Föreläsaren presenterade fyra lyckade projekt i Kina, där lokalbefolkningen spelat avgörande roll i återuppbyggandet av kulturarvet. I samband med jordskalv, översvämningar och torka förstördes kulturarvet, och ortsborna engagerades och kunde på olika sätt bidra med kunskap och engagemang, de gamla lärde de unga osv.

[1] https://www.iic2014hkcongress.org/en/index.php

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

Därefter startade föreläsningarna som var schemalagda från kl 8.30 till 17.30 varje dag, med efterföljande utflykter till intressanta kulturhistoriska platser, middagar och mottagningar. Kongressen hölls i City Hall, centralt beläget nere vid hamnen på norra Hongkong-ön. Allt var proffsigt utfört, och en extra eloge till tolkarna som översatte alla föredrag och samtal från engelska till kinesiska och vise versa!

Även föreläsningarna höll över lag hög nivå och det delades med sig av kunskaper och erfarenheter från både lyckade och mindre lyckade konserveringsarbeten. Framför allt ett föredrag inom målerikonservering var mycket uppskattat, där föreläsaren visade bilder och beskrev tidigare extremt misslyckade konserveringsresultat. Det slog oss nog alla att mer av den ”varan” hade varit önskvärt, man lär sig oerhört mycket av misstag!

Ett intressant samarbetsprojekt i Bangkok presenterades, där QSTM (the Queen Sirikit Textile Museum) för två år sedan öppnade Thailands första kungliga textilmuseum och konserveringsateljé. (Brennan, J. M., and P. Saengsirikulchai, ”Thai textile conservation: Building bridges regionally and culturally in a twenty-first-century context”). I projektet ingick bland annat textilkonservatorer från USA. I museets uppdrag ingår dessutom att hålla kurser och utbilda såväl museistudenter och personal som intresserad allmänhet inom bevarande av textilier. Museet vill fungera som kunskapscenter och serva andra museer i Thailand och Asien, med specialisering på textilkonservering i tropiska miljöer.

Jag fick även stifta bekantskap med för mig helt nya föremålstyper, t ex mud silk (”The collection of mud-silk: a Southeast Asian textile” av Kate Blair och Karen Thompson, University of Glasgov).

Mud-silk är en textil produkt från sydöstra Kina (Guandong provinsen), som har tillverkats på samma sätt ända sen Ming dynastin (1368-1644 AD). Karaktäristiskt är dess glansiga yta, med svart framsida och matt-orange baksida. Som namnet avslöjar används flodlera vid tillverkning av dessa textilier, men arbetsprocessen består av flera moment och är extremt arbetskrävande. Sidenet färgas med yam (tanninrik rotfrukt), ett moment som kan upprepas 30 gånger. Därefter stryks järnhaltig lera (speciell för regionen) på textilen som får ligga och torka i solen i mellan ett dygn och två månader. Slutligen tillsätts ett tunt lager antracit kol för att skapa den glansiga svarta hartsliknande ytan på framsidan.

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

Som föremålstyp är mud-silk extra intressant då den använts av en folkgrupp i sydöstra Kina, och inte bara har använts av kejsare och kungar tillbaka i tiden utan även av ”vanligt” folk inom provinsen.

Traditionen och kunskapen lever vidare än i dag, och numera anses mud-silk tillhöra en av de mest exklusiva materialen inom modevärldens haute couture. (Ett intressant exempel på ”unbroken history”!)

I föredraget presenterades en sidenjacka i mud-silk från Royal British Colombia Museum, Nordamerika. Jackan uppvisade ovanliga skador: små svarta flagor som kom från det hartsliknande yttersta skiktet. Orsaken till detta tros bero på fuktig förvaring i magasin. Skadorna kunde jämföras med bemålad textil (t ex flaggor, fanor och vägghängd textil) och lämpliga metoder för att säkra skadorna söktes bland konserveringsmetoder hos bemålad textil. Det viktigaste var att hitta en metod som behåller textilens flexibilitet. Ett stort antal tester presenterades, såväl olika konsoliderings metoder som tillverkning av tygprover. Tygprover fick tillverkas i flera steg, då problemet var att få fram samma typ av flagor på nytillverkad mud-silk som utsatts för accelererat åldrande. 0,1 % funoi (sjögräs/tång) i en alkohollösning som sprayades på textilen gav bästa resultat. En viktig iaktagelse var dessutom att låg koncentration plus att införliva flyktigt lösningsmedel i bindemedlet reducerar stelhet och ökar flexibiliteten, en kunskap som bör vara applicerbar även inom målerikonservering.

Till föreläsningarna om exotiska objekt ingick en kunglig mantel med detaljer i sabeltandad tiger-päls. (Wang, Y., and C. Wang, ”Conservation of a Fur Court Robe of the Qing Dynasty”). Enligt föreläsaren finns det många pälsföremål i Kinas museer, men få konserveringsrapporter i ämnet. Föreläsningen beskrev konserveringsarbetet med manteln som tillhör Palace museum, Beijing. Barnmanteln har troligtvis burits av en kejsare under mitten av 1800-talet. Skadorna bestod av insektsskador i pälsen och materialbortfall. Vissa pälsdelar (manschetterna) var färgade och färgämnet hade brutit ned materialet kraftigt. Siden och tråd var också nedbrutet så manteln var svår att ställa ut. Alla material analyserades noga varvid päls från sabeltandad tiger kunde konstateras. De skadade partierna i pälsen (utom manschetterna) fick lösgöras och detaljer i sömnaden dokumenterades noggrant inför återsömnaden. Nya pälsdelar preparerades. Eftersom sabeltandad tiger är mycket ovanlig och fridlyst valdes ny minkpäls som

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

ersättning. Flera moment för att efterlikna sabeltandad tigerpäls beskrevs ingående, bl a tillskärning, avlägsnande av överflödigt material på baksidan och bottenhår, mjukgöring och infärgning. De nya delarna syddes ihop med resten av originalpälsen. För tillskärning och sömnad användes traditionella metoder inom pälstillverkning som används idag. För manschetterna däremot som var kraftigt nedbrutna av färgning valdes en annan metod (förstärkning i stället för ersättning av material), för att bevara originalsömnaden. Slutligen säkrades sidenet och brustna sömmar syddes åter, så manteln blev möjlig att hantera och ställa ut.

Eftersom det finns få rapporter skrivna om restaurering av pälsföremål inom konserveringsfältet, är den här artikeln av stort intresse. Här beskrivs ingående hantverket inom dagens tillverkning av päls och hur man kan kombinera det med sömnadskonservering och etik.

Exkursioner

Vi erbjuds möjligheter att delta i olika utflykter. Jag valde att besöka ett nunnekloster, Chi Lin, placerad relativt centralt i Hong Kong. Besökaren gavs en modern inblick i det gamla Kina. Det tog 10 år att bygga den makalösa kopian av ett komplex med sju salar från Tang-dynastin (618-907 e kr). Endast traditionella tekniker har använts, helt utan spik eller skruv! Vissa delar av området får endast beträdas av nunnorna medan andra delar är öppna för allmänheten. En stor park ingår i området, som fungerar både som stadens lunga och avkoppling för stressade Hong Kong-bor.

Jag åkte även med på en exkursion i Kinas fastland, med resa och övernattning vid kulturell sevärdhet. Vi var knapp 40 delegater och övriga Hong Kongbor som åkte till Guandong-provinsen (4 timmar med buss). Våra guider var Mr Shingwai Chan – chef för konserveringsavdelningen på LCSD (Hong Kong) och Dr Foseph Ding (en mycket uppskattad och kunnig pensionerad professor).

Vi besökte Kaiping diaolou (höga befästa vakttorn) uppförda i armerat murbruk. Dessa finns endast i södra Kina (Guandong-provinsen) och kommer från 1920- 1930-talet. Dess huvudsakliga syfte var att skydda mot plundrare och banditer, men de fungerade även som bostadshus. Stilen och dekoren av dessa försvarstorn är en komplex blandning av kinesiskt och

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

västerländskt. Kineser flyttade till USA och jobbade framför allt med guldgrävning eller järnvägsbygge. De skickade hem pengar till familjen som lät bygga dessa byggnader. På den här tiden kunde man ha flera fruar, och de bodde på varsin våning (för husfridens skull!). Från början fanns det över 4000 torn, nu finns ca 1800 kvar. Området har fått pris för att vara en av världens vackraste platser, och 2007 blev det Världskulturarv.

Klimat- och miljöfrågor

Preventiv konservering och miljö- och klimatfrågor fick ett relativt stort utrymme i kongressen, dels med olika presentationer och dels hölls en paneldiskussion med åtta ”experter” inom området. En separat bilaga till kongress-trycket innehåller mer utförliga artiklar i ämnet, med historik och hur vi kommit fram till dagens rekommendationer i klimatfrågor samt utvecklingen framåt. Mycket händer inom detta område, och inställningen är att vi alla måste bidra till en hållbarare utveckling, både vad gäller nybyggnationer med klimatsmarta hus och mindre energikrävande lösningar för utställningar mm, utan att riskera föremålens tillstånd. Ämnet är komplext och mer forskning krävs men framför allt att alla delar med sig av sin kunskap. Här poängterades vikten av att få in konservatorer på chefspositioner på museer, för att kunna driva frågan på högsta nivå. Man poängterade att IIC inte bör hålla ledarskapsutbildningar, men däremot uppmuntra utbildningsanstalter att starta och medlemmar att gå sådana utbildningar.

Kongressens sista dag startade med att alla delegater fick en deklaration bestående av förslag på nya guidelines för museer att jobba med klimatfrågor och in- och utlån av museiföremål : ”Environmental Guidelines – IIC and ICOM-CC Declaration”. 2012 tillsatte IIC och ICOM-CC en gemensam arbetsgrupp att jobba med klimat- och miljöfrågor. Gruppens förslag på nya guidelines hade presenterats och diskuterats på ICOM-CC:s 17th triennial conference i Australien veckan innan, dvs 15-19 september 2014. Dessa guidelines klubbades nu igenom i Hong Kong. Förändringarna från tidigare guidelines är att museerna ska jobba mer klimatmedvetet, minska koldioxidutsläppen, minska energiförbrukningen och aktivt leta förnybara energikällor. I praktiken innebär det att vård av samlingarna ej bör kräva AC utan hellre använda passiva metoder och enkel teknologi , te x luft som cirkulerar mm. Vad gäller lån föreslås att kraven minskas vid utlån, och istället försöka hitta individuella lösningar, t ex

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

klimatstyrda montrar för enskilda föremål. Förutom att detta ger mer energisnåla lösningar minskar exkluderingen av samarbete med utvecklingsländer. Det är dock viktigt att riskhantering bör ingå i museets hanteringsprocess.

Måluppfyllelse

Min slutsummering av kongressen är att presentationerna över lag höll hög nivå, med avancerade analyser och genomarbetade etiska diskussioner. Detta gäller även de posters som presenterades under veckan (även om tiden var knapp att hinna gå runt och läsa dem). Naturligtvis fanns det vissa konserveringsmetoder som skapade diskussioner och satte fart på tankar kring konserveringsetik mm, men jag är ändå positivt överraskad över hur samspelta konservatorer är internationellt. Efter en intensiv vecka har jag fått en uppdatering av de senaste rönen inom konserveringsfältet vad gäller östasiatisk konst och kulturarv i allmänhet och östasiatisk textilkonservering i synnerhet. Jag är oerhört tacksam över möjligheten att ha fått utbyta erfarenheter och knyta nya kontakter med kollegor inom konserveringsfältet. Tack Bothéns stiftelse och NKF-s som har gett mig denna möjligheten!

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

Hong Kong by night.

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

I Hong Kong bor knappt 8 miljoner invånare på en yta motsvarande 3 ggr Göteborg…

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

Jag uppe i ett av Kaiping diaolou (vakttorn), Guandong-provinsen.

Rapport från IIC 2014 Hong Kong Congress:

An unbroken History: Conserving the East Asian Work of Art and Heritage.

Anne-Marie Ryding

En av många kulinariska måltider!